

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1931 снл алтынны
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 107 (5931)

1983 снл. Балабан ыйын 8 күнэ
чэппизр

Сыанат
2 харчы.

ССКП райкомугар, райсовет исполкомугар ҮҮТ ИЙИН ҮЛЭНИ КҮҮРДҮӨХХЭ

ССКП райкомун бюротун уонна райсовет исполкомун холбохуктаах кунунахтара маччиронг үс ыйыгар совхозтар, отделениелар, коллективтар уонна биридиэлээн сүсү-үтүтэр социалистическай куоталаһыларын түмүктэрин таһаардылар.

Атырдаах ыйыгар фермаларга өлгөм үүт ийин динг-чакчы дьаныһан үлүһүн, тэрээһиннээх уонна дьэсеппилиннээх буолуу хааччылыыбата-рын түмүгэр үүтү илэ-лөй ыһы, государствога туттарыы былааннара толоруллубатылар. Атыр-даах ыйыгар государство-да 1730 тонна үүт тутта-рыллыахтаабы 516 тонна-ны кыайтарбакка хаа-лыа өссө улаатта. Адыс-ый түмүгүнэн анардас Карл Маркс аатынан сов-хоз 172, «Чурапчы» сов-хоз 88 тонна иэстээх хааллылар. Маччиронг өлгөмүн үрдүнэн сайын-гы үс ыйга ааспыт снл тувааннаах кэминнээби-төр 200 тоннаанан абы-бах үүт ылылына. Бири-ди фуражнай ынахтан сытчан 571 кг үүт ыанна.

Ыччат сүөһүгү төлөһү-түүгэ балаһыанна өссө-мөлтөх. Үс ыйга ыйрай орто эбиллэнэ 43,5 кг тиэрдиэлэн, график 22 кг толоруллубата. Отгон Су-буруускай аатынан уонна «Чурапчы» совхозтарга төрдөрүү итиннээдэр на-мыһах. Сүөһү көннүөнэ-эсүүтэ аччатыллыбата: үс ыйга 347 төбөгө тий-дэ. Ордук элбэх өлүү Белтоно, Волугур уонна Сыланг отделениеларга таһаарыллына.

Маччиронг үс ыйыгар куоталаһы усуллубуйа-тын толорбут биэр да совхоз суоһунаан мнэст-лэр анамматылар. Отде-лениелар куоталаһыла-рыгар мукудайдар бас-таан ССКП райкомун, райсовет исполкомун кө-бөрүлэ-сылдыар Кыһыл азиятын ылылар. Мун-наах бастаабыт фермалар коллективтарын, бири-диэлээн сүсүүтүтэри быһаарда. Бастаабыттар оройуоннаабы Бочуот дуоскатыгар таһаарыл-лыахтара.

Холбохуктаах муннаах, үүккэ ордук улахан хаа-

лыылаах Карл Маркс аатынан уонна «Чурап-чы» совхозтар директор-дара Е. Е. Васильев уонна П. Г. Михайлов сыллаа-бы былаан туолуутун хааччыларга тылларын биэрбитэрин болломто-го ылан туран, кинилэргэ сэрэтин биэрде.

Сыл хаалбыт түөрт ыйыгар үүтү государство-га атыллыаһына үөс-көбүт иһин ситтэрэргэ эби соруудахтар тиэрди-линнилэр. Ол иһигэр ба-лабан ыйыгар Карл Маркс 230, Субуруускай 130, Эрилик Эристин 300, «Чурапчы» 170 уонна «Мындааайы» 140 тонна-ны атыллыахтара.

Бу күнүгэ ыам нам-таһына, сүөһү холуута уонна көннүөнэ өлүүтэ салланан тахса турар. Ол үрдүнэн барыта 4800 ны-рейтэн 1392-гэр кыстыыр хотоннорун тутуута уон-на өрөмүөнэ ситэ илик. Ордук мөлтөх, оройу 500 нырейи ыалларга тутта-рар соруудагы толорууга Субуруускай аатынан уонна Эрилик Эристин аатынан совхозтар күт-

түөннээх дыһалы ылбак-ка өлөрөллөр.

Холбохуктаах муннаах, кыстыгы тэрийиһэ та-һаарыллыбыт ити бытаа-рыларын ыйан туран, олору туоратыыга суһал дыһаллары бөлүтөтө, Туох ханнак иһинэ, совхозтар директордара, отделениелар управлю-шайдара субу күнүгэтен бары фермаларга отор-доһуну тэрийэргэ, эби аһылыкка көмүсөрбөнү-тэргэ сиилэһи, турнепсы күүскө ситэргэ уонна ыччат сүөһүгэ оту би-эрэргэ эбээһинэстэннилэр.

Ынахтары балабан ыйын 15 күнүн ааспака эби аһылыгынан толору хааччылыыт кыстык хотоннорго киллэрэри-тэргэ оттоммут ходоһа-ларга, хомуллубут баа-һаһаларга кичэйэн мач-чиронг үстэ ыаһыны тох-топпот усуллубуйаны тэ-рийэргэ, уотууга турар ыччат сүөһү төлөһүгү-түн 350 кг тиэрди, ба-рыта 480 төбөнү бу ый иһинэн государствога туттарарга соруу туруо-рулуна.

Үһүс квартал соруудахтарын сити- һиилээхтик толоруу—сүрүн сыл финиһигэр эрэллээх бигэ тирэх!

Үс сыллаабы кирби ылылына

Оройуоннаабы Совет депутата Анна Ивановна Говорова маастардаах Вахсытаабы арыы сыага снл адыс ыйыгар 343,7 тнн. солк. валовой боро-родууксуйаны онорон пилитетка үс бастаах сыллаабы былааным бол-лоһун иһинэ толордо. Бу дьодус коллектив адыс ыйга 207 тонна үү-тү, 87,7 тонна арыһыны, 53,2 тонна сыата суох бо-родуукталары онордо.
Т. СОФРОНОВА.

Ичигэс хотонго, тотоойу аһылыкка

Ыйылыбыт болдьоххо, балабан ыйын 1 күнүгэр, Эрилик Эристин ааты-нан совхоз Хадаардаабы

отделениетын 320 бороос-кута Уордага сайын өрө-мүөнөммит кыстык хо-тонго киллэрилинбитэ.

Манна ыччат сүөһүгү көрүүгэ Т. Г. Дыдаева, М. Н. Карпова уо. д. а.—барыта 6 рабочай үлэ-лир. Эби аһылыгы ба-лэмнээһингэ опьттаах сүөһү жерөөчү, комму-нист К. А. Грыгорьев ту-руорулуна. Кини били-тин күнүгэ 2-лин тонна-тын ордук көмүсөрбөнү онорон борооскуларга тү-нөтөр.

«СО» общ. корр.

Нэһилиэнньэ сакааһа толоруллар

Олоһу-дыһабы хааччы-һыа производствнай управлениетын коллекти-

ви быһыл снл садала-һабыттан барыта 274 тнн. солк. нээмэйдээх бо-родууксуйаны багаран, былааным 107 бырыһыан толордо.

Нэһилиэнньэ сакааһын толорууга манна ордук үчүгөйдик атах таһаһын онороччулар, таһаһы тиг-гэччилэр, парикмахердар уо. д. а. үлэлиилэр. Ол курдук, атах таһаһын онорор сыах (свайааччы Е. П. Ноговицына) снл адыс ыйынаабы сорууда-рын 138 бырыһыан толо-рон, куоталаһыны ба-һылаан-көһүлөөн иһэр.

С. ЕВГРАФОВА.

Эриэ-дэхситик үлэлиилэр

Санта тэриллибит эр-лээн Мындааайытаабы предприятиега (директор

д. И. Поев) пилитетка сү-рүн сылаһар эриэ-дэхси-тик үлэлээһин холобурун көрдөрөр.

Коллектив ааспыт адыс ыйга 1 мөл. 85,1 тнн. солк. таһаары эргинэн былаа-нын лаппа аһарда. Ол иһигэр ааспыт ыйга 156 тнн. солк. суумалаах та-һаар нэһилиэнньэ аты-лаһа.

Предприетиега опьт-таах кооператор Е. И. Макарова снбидиссэй-дээх промышленной та-һаардары атылыыр ма-раһыын үлөһө ордук үр-дүк ситиһилэннэ. Ол курдук, бу маһаһын снл сарайыһаһыттан 230,6 тнн. солк. таһаары эр-гиннэ. Ити—былаантан лаппа элбэх.

Эргин бастыһыгар үлэ-эз үрдүк тэтимизэри снл бүтүөр дээр ыһахтыбат баралахтар.

П. АНДРЕЕВА.

Шефтээх Нерюнгри куораттаабы 28 №-дээх ГИТУ биеэ группатын 97 үөрэнээччилэре би-линги оройуонмутугар

Шефтээхтэр кэллилэр

күһүнүгү үлэлэргэ ко-мөлөһө кэллилэр. Кинилэртэн 57-лэре «Чурапчы» совхозка таһыстылар. Бу күн-нэргэ Килэһкэ уон-

на Түөһүгэ тутулла турар сана хотоннору ситэрээгэ көхтөөх үлэ садаланна.

И. ФИЛИПОВ.

Куоталаһы кыайылаахтарыгар набараадалар

ССКП Кынн Комитета, ССРС Министрдарын Со-вета, ПСВКСКО уонна ЫБСЛКО Кынн Комитета 1982—1983 сыллардаагы кыһынгы кэмгэ сүөһү кыстыгы ситиһилээхтик атаарар, сүөһү итин-тин бороодуукталарын онорууну уонна атыллыаһы-ны улаатыһаар иһин Бүтүн Союзтаабы социа-листическай куоталаһыны түмүктэрин көрдүлэр.

Ити бонпуруоска ылыл-лыыт уураахха үүс-сөхтөстөр, совхозтар, ха-чылыстыбалар икки ар-дыларынаагы итиннэ-эки тыа хаһаайыстыба-най предприятиелар, оро-дуну уобаластар, кы-лайдар, автономнай, адыскай республикалар, ССКП КК ыам ыйынаа-бы уонна сатиннээтэби (1982 с.) Пленумнарын уураахтарыт олоххо кил-лэрин, сүөһү кыстыгар үчүгөйдик бөлэмнээмин-тэргэ итиннэ, тэрээһин-нээхтик атаарбытара, сүөһү ахсаанын адыап-палы уонна кини аһы-уоһу биэрнэтин үрдэти-хааччыбытара балы-гөннэ. Дойду үрдүнэн кыһынгы кэмгэ этэ, үү-гү уонна ымыкыты он-орон таһаары биллэрдик улаатыһаарыллыыга хаач-чылына, ити бороодуук-талары государствога атыллыаһын былааннара ситиһилээхтик толору-луунулар.

Бүтүн Союзтаабы со-циалистическай куотала-һыны кыайылаахтары-нан адылыһылар уон-на ССКП КК, ССРС Ми-нистрдарын Советын, ПСВКСКО уонна ЫБСЛКО КК Вочуотунай трамоти-ларынан наһараадала-нылар РСФСР, Украин-скай ССР, Белорусскай ССР, Азербайджанскай ССР, Литовскай ССР, Латвийскай ССР, Турк-менскай ССР уонна Эс-тонскай ССР, 33 авто-номнай республикалар, кыраайдар, уонна уоба-ластар, 200 тыа сирин оройуоннара, 1000 кол-хозтар, совхозтар, хаһа-лыстыбалар икки арды-ларынаагы уонна атын предприятиелар итиннэ-парилтэлэр коллективта-ра.

(ССТА).

СҮӨҮГЭ КИМ ТӨҮӨ АҢЫЛЫГЫ БЭЛЭМНЭЭТЭ (БАЛАБАН ҢЫЫН 7 КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН)

Совхозтар, отделениелар	Үлэһит ахсаана	Охсуу (гектар)	Көһүнн (тонна)	Снлэс (тонна)	От мээк- кэһэ (тонна)
Карл Маркс	672	13107	7230	2878	172
Одлулуун	269	—	2566	610	172
Мукудай	218	—	2557,8	1578	—
Вахсы	185	—	2107	690	—
Субуруускай	222	9000	4918	1600	—
Хатылы	125	—	1911	1000	—
Болтоно	97	—	3007	600	—
Эрилик Эристин	465	12802	7360	1820	205
Холтодо	150	—	2028	520	205
Хадаар	100	—	1926	700	—
Хайахсыг	125	—	1835	250	—
Чаныр	90	—	1671	350	—
«Чурапчы»	448	8192	5587	2755	—
Сыланг	242	—	2772	1000	—
Килэһки	116	—	1543	1130	—
Арыылаах	90	—	1272	625	—
«Мындааайы»	249	6805	4939	4499	—
Болугур	183	—	3000	3571	—
Саловьев	66	—	1939	928	—
Оройуон үрдүнэн:	2066	49866	30035	1252	377

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

(CCTA).

ИЖИЖИ

УОННА

ГОДЫ

5

ҮЛЭ КОЛЛЕКТИВТАРЫН
ОРУОЛЛАРЫН ҮРДЭТИЭХХЭ

«Үлэ коллективтарын уонна ки-
нишэр предприятиелары, учреж-
дениелары, тэрилтэлэри салайыы-
та оруолларын үрдэтэр туһунан»
ССРС Сокуона атырдыах ыйын
1 күнүттэн туттууга киллэриллин-
нэ, Сокуон хас биирдий үлэниэт
производствого ахтынайдык са-
быдлаллааһынын үөскэтигэ,
дыссиплинынэни көһэччиллэри
улары охсуууга сага кыахтары
үөскөтүр. Ол эрээри, ССКП КК,
ССРС Министрдарын Советын уон-
на, ПСБСКС үлэ социалистическай
дыссиплинынэни бөгөрөтүүгэ
үлэни күүһүрдөр туһунан сотору-
таарыта ылыммыт уураахтарытар
этиллабитин курдук, билигин да-
ҕала тыа хайаайыстыбатыгар, ту-
тууга, производственинайа суох са-
лааларга үлэ бириэмэтэ элбэхтик
сүтөрүллэр, кадрдар көлө-бара ту-
рууларга бытааннык аччатыллар.
Сорох ребочайдар уонна сулуус-
палаахтар толору күүһүнэн үлэ-
лэбэттэр, коллектив интэриэһин
үрдүктүк туспаттар, борогуул-
дуулар, үлэбэ койутуулар, ити-
риктиниллэр, туох да олоҕо суох
токулэттөн тэрилтэбэ көһөллөр.

Бу даяд 7 айыгар оройуонга итириктээн милиция отделыгар хонуу ахсаана аастыт сый туһааннаах кэмнээбэр элбээтэ. Кыра күлүгээннөөһүн иһин, милицияга түбэһинилэртөн балтараа тыһыынча кэригэ үлэ күнэ сүтэрилиннэ. Итириктээһинэ уонна үлэ күнүн сүтэрини ордук Хатылыга, Одьулунуга, «Якуткоммунаэнерго», дьыа-дуот, коммунальнай хаһаайыстыба производственной управлениелар, «Якутмелиоводстрой» мехунастар элбэх. Бу коллективтар итириктээһин, боротуудулаахтын түбүктээһин кэмнэр дуудуллун, буруйу онорооччулары эппиэхкэ тардан испэттэр, табаа-

рыстын суутгар үлэлзэбэттер. Онон ити, коллективтар түктөри бйһыадыры утары охсуһууга кыахтарын ыраарынан ситэ туһамнаттар. Ончоовор суут-сигиэ-тийэ органнырын сигналларын үк-сүтэр эппиэтэ суох хааллараллар.

Уурагха үлэ социалистическай дыссиплиниэтин иитингэ уонна бөдөрөгөүтэ үлэ коллективтара быһаарар оруоллара ыйыллар. Чуолаан, үлэ коллективтар личность социалистической общество чилиэнэни быһыытынан иитиллэр уонна буһар-хатар. Биринээдэлэр, учуаастар, фермалар, сыахтар бэйэлэрин муунахтарыгар үлэ дыссиплиниэтин туругун, ону бөдөрөгөтөр дьаһаллар тустарынан боппууостары мэлдьитин көрүүчү-тээхтөр. Борогууллаларын, бэрээдэги кайыи онтон да атын түбэлтэлэрэ сокуонга сып түбэһинэрэн администратция көрүүтүтэр туруоруллан ийиктээхтөр. Маны тэнэ төрилтэ үтүө суобастаахтык үлэлиир дьоннорго кесүлээһин фондаларын суотутар, эбии чэпчэтиилэри уонна ордук балаһыанньалары олохтоолуун кинигик практикаланыахтаах. Уоппуксаны биэриин, олорор дыһын, санитарийдарга пүтөккалары түнээтингэ үлэ түмүгэ учуоттаныахтаах.

Үлэһиттэр этгилэрин учуоттаан, ССРС Министрларын Советы уонна ЦСВКС үлэ дьэссипилиннэтин сатыы бөдөрхөгүтэ уонна кадрдар кэлэ бара турууларын сарбыһыга эбии дьаһаллар тустарынан уурдах ылыныллар. Онон борогуулааһында үлэ дьэссипилиннэтин соруйан кэлээччилэри утары охсуһууну күүһүрдүү көрүлүннэ. Аахсыллар бириччиннэтэ суох үлэ күнүн көтүппүр рабoчaйдарга уонна сулууспалаахтарга борогуулаабыт күнүтэ уочарат.

тайху уоллускаларыттан көбүр-
түүлөр, үлө күнүн устатылар би-
ригичината суох үс чаастын ордук
кээмгэ үлэлэзбөтөх киһи боро-
гуулааһын иһин олохтоммут эи-
ниэтнээскэ тирдыллар, үлө дьис-
синилиниэттин кэсиптэ эбэтэр үлэ-
титирин кээбит үлэһит үс ыйга
диэри болдьохтоон кыра хамнас-
таах үлэ-эбэтэр алын дуоһу-
наска түһариллэр, үлэһит итирик
сылдьан тэриэтэ-э хоромһуну
өтөрбүт буолааһына таһаарбыт
көчөөстүн толору кээмэйинэн то-
лүүр (үрүт ыйдаагы хамнаһын
үстөн бирик: толүүр этэ). Үлэһит
бэбэтин бааратынан үлэттэн уура-
бар түбэлтэтиттэр администрация-
ны сурутууан иһин ый иһинэ
сэрэтиэхтээх. (Ити болдьох урут
бир ый этэ). Бу түбэлтэ-э үлэ-
һит хотугу нарбаакта сүтэр. Ити
дьаһаллар үлө коллективтарыгар
дьону үлө социалистическай дьис-
синилиниэттиттэр уолла борзодөккэ
китингэ эбик кыахтары биэрэл-
лэр, дьыала олору таба уолла то-
лору күүһүнүн туттууга сытар.
Сана дьаһаллар олоххо кириди-
лэр.

Машин сибээстээн үлэ уонна
производственной дьиссипилинэ-
ни хааччылыыга тэрилтэ сала-
йааччытын орҕол уонна эмпиа-
тиһа эмиз үрдүүр. Уураакка са-
лайааччы итэҕэйиллибит учааста-
гар үлэ сөптөөх дьиссипилинэстэн
хааччыһат буоллаҕына, ол киин
дучунаһыгар сөбө суовун бы-
һыттыан сыһаланыахтааҕына
түһунан этиллэр.

Үлэ социалистическай дэссимилиминэтин бэргэтүүтэ биһити хаан уруу партиябыт уонна государствобыт ылыммыт эбии дыаһалларын олоххо киллэрин — бу хас бириднэ чизиннэй үлэһит, салайааччы уонна коллектив чизиннэ дыадаата, ол эбэтэр ити баҕала советскай дьон уйгулдаах олохторун туһулар кыһамныы буолар.

Е. МАКАРОВ,
народный судья,
РСФСР үтүүлээх юриһа.

«Биһиги общественнай сайдыыбыт
сөптөөхтүк барыта общество интэ-
риэстэрин уонна гражданнар бы-
рааптарын арааччылыыр сокуонна-
ры саамай кытаанахтык тутуһуута
суох өйдөнүллүбэт. Быстахтык ыл-
лахха, государственнай, обществен-
най бас билиини уонна сулууспа-
лыыр балаһыанньаны тус бэйэ ба-
йартайар сыалыгар туһаныы түбэл-
тэлэрин курдук көстүүнү толору
суох өнөрүөххэ наада. Манна Со-
куон эйэлэһимтиэтэ суох буолуох-
таах».

Ю. В. АНДРОПОВ

СУОЛ БЫРААБЫЛАЛАРЫН
МЭҮИИ ИҮИН ЭППИЭТИНЭС

«Суолунан сэлдэһы Тэрилтэлэр сайаааччылары, гаражтар сабиэ-
быраабалаларын жөһи дүссөйдөрө арыгы испит
ийин административнай эбэтэр мытар бырааба
опшэтинэс туһунан» суох даону рулга олор-
«СРС Верховнай Сове дуу иһин 30—100 солк.
тын Президиумун Ыйла ыстарааптаналлар. Са-
ба бу дыма балаган ыйна тыах, велосипедтаах, ат-
1 күнүттэн туттууга кыл таах дьон сырылыны-айы-
дарылынна.

Бу Ыйвак үлэ дьомсигиллэнэтин бөгөргөтүүгэ, суолунан сылдыны быһыылаларын кэһини утары охсуууга, дьону онна таһаары тизингэ

дөнгөн-ошолтон сэрэди Ис дывада оройуон-
куһурудүүгэ, суолга наабы отделин хас да
гражданнар бырааттарын хонуктаах бэрэбиэркэлэ-
тэниа интэриэстэрин рэ суолунан сылдыны
аратчылааһынга ту- бырабылаларын кэһин
найыһылар. 157 түбэлэтэрин арыды-

Ыйаахха итирдэр утах-
тары иһини утары ох-
уууга эби дьаһаллар
порулуннүлэр. Итирик
туруктаах транспорт
средстволарын иштаты,
му тэҥэ рулу итирик
иһиэхэ биэриг иһин бу-
руйдаахтар 30—100 солк.
ыстаралтаналлар эбэтэр
транспорт средстволарын

Юридической консультация аһылынна

Оройуонга юриди-
ческий консультация
тэрилэниэ. Кини тэ-
рилэлэргэ дуогабар
бийыытынан эбэтэр
утары төлөбүргэ юри-
дический докумуонна-
рын, суут, арбитраж
органнарыгар киллэрэр
дьымааларын толорор,
сүбэлэри бэйэрэр, тэ-
рилтэ аатыттан ити
органнарга представи-
тель бийыытынан сыл-
лыар.

Гражданларга утары
гелобүртэ сокуон өт-
түэн нөмөнү оңорор.

суукча, хоѳуобуцай
уонна гражданскай
дыалалары керүүгэ
көмүскөөчү уонна
представитель быһы-
тынан кыттар.

**Юридической кон-
сультации народная
суут дьэстигэр** ҮЛЭ
Бирэһиэтигэр үлэлиир.
Телефонуу нүмэрэ —
21-268.

Тэригтэлэр уонна
гражданнар, юридичес-
кай консультация өгө-
гүнэи туһаныыт.

Г. ДРАГУНОВ.

ЫЙЫН 1 КҮНҮНЭЭБИ КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Ынах төрөстө		Ынах сүөһү өлүүтө		Од иһигэр пьирэй		Биз төрөстө		Сылгы өлүүтө		Од иһигэр кулун		Ыназы буоһатыы		Од иһигэр иск. снэмэл.	
1982 с.	1983 с.	1982 с.	1983 с.	1982 с.	1983 с.	1982 с.	1983 с.	1982 с.	1983 с.	1982 с.	1983 с.	график	туола	график	туола
1779	1556	190	161	92	116	1367	1089	27	74	—	—	2679	2110	1750	1390
635	612	185	150	110	85	899	569	75	46	—	—	1041	902	675	605
1530	1332	389	224	286	141	1380	1070	43	61	—	—	1980	2019	1180	971
1170	1089	237	187	176	112	812	604	28	66	—	—	1750	1478	1125	800
795	836	128	188	58	90	762	269	64	57	1	—	1150	912	—	—
5909	5434	1129	910	722	544	5020	3601	237	304	1	—	8600	7421	4730	3766

мытар бйрааптара бийр
сылга дээрн быһыллар.
Өскө бийр сьл иһигэр
ону иккинн хатылаатах-
тарына транспорт сред-
стволарын мытар бйраап-
тара үс сылга дээрн бол-
дохтоон быһыллар.

Технический өтүүнэн дийлэх, бэйз улары-тан-гэлэртэн огорбуу, олохтоммут бэрээдэг бы-вильтээн регистрация-дамматах средстволары туһанын ийин - буруй-дахтар 10—30 солк. ыс-тараалтаналлара көрү-лүннө.

Симмока: суолууан сылдыһыны быраабыла-ларын тутуһууну кэтээн көрөр поска (унаттан); автоинспектор Е. Н. Дыч-ковской, милиционердар Н. С. Егоров, А. Д. Дю-доров уонна В. Г. Драгу-нов.

П. Окочешников фотота.

Сиримокка: суолууан
сылдьыһы быраабыла
лары тутуууу кэтэи
көрөр поспа (унаттан)
автоинспектор Е. Н. Дыч-
ковской, милиционердар
Н. С. Егоров, А. Д. Дю-
доров уонна В. Г. Драгу-
нов.
Н. Оконешников фотота.

Ташкент 2000 сааһын туолла

Аар-ытык Ташкент буора көө ийи баста-на буорунан сизки диктин өйдүүр. Куо-рат минареттарын иди саба түһүүдөр, кыи-тизэлэрэ — хааннаах рыктаах кыргыһы-лар туоһулар. Кини-лэр оһуордаах кууһа-ларын аныгар оғдоо-болор уонна тулаайах-тар ытаһыларын эн-сигэтэе иҥмит. Ол эрээри куорат таастара революция орудиела-

САНДААРА ТУР, ТАШКЕНТ!

рын ниргиздэрин, кыһыл армеецтар чиг хардыларын, завод-тар сарсырдааны кыһылларын эмие өйдүүдэр.

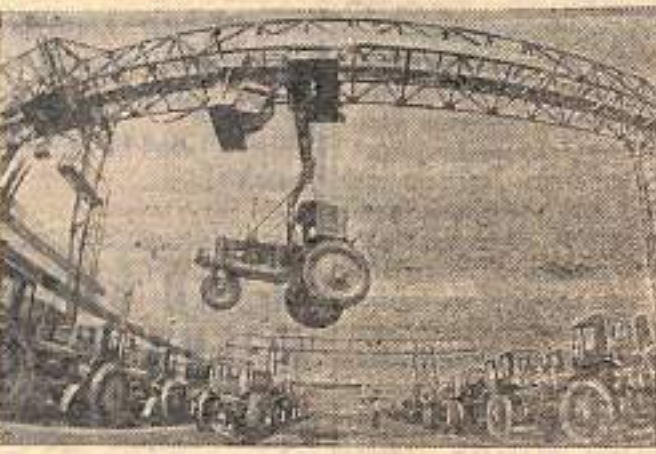
1941 сыл сайынгар куорат уоһаттарын фронтта атаарыта, от-тон ол умнуудубат сыл кыһыллар саринтан слокторо оғдоһубут тыһыанчанап оғолор, кырдыаастар, дыах-галлар улахан дыһа-рынни буолбута.

Ташкент сир хам-сваһынын уолданыа далайыларын көрсү-бүтэ, ол эрээри күлөн уонна уруускалтан хат тыһаан дохсун кына-тын күүсэ далаһыта.

Бүтүн киһи лето-ныгар дьоннор сырдык сүрөкэлэри суруйал-лар. Ол строкаларга—норуоттар дорордохуу-лара үөскөһүт сага албох мандимэннээх Ташкент, трактордар ниргиздэрэ, универ-ситет аудиторияларын чуумута, концертнай сөөлөлөргө кырыымпа дүрүөкөн тыһаа, оғо-дор дьоллоох күлсүү-лэрэ, уулуссалар үгүс-омук тыһаах күй-гүөһнэрэ. Ол строка-ларга—бүтүн бэйэтин столицатын чиестир күннээх республика, үлэһит республика олоһун күрүлгэнэ.

Саһарар ыарыы (ви-рустаах гепатит)—куттал-лаах сыстыганнаах ыа-рыы. Киһи биһр тыһын органын—быарын—суту-лар. Быарынан киһи ханнык баһарар сааһы-гар, ордук ово сылдьан, сутулар.

Саһарардааһын, бы-рыабыла курдук, сыһаа, от суоһааһына үрдэһи-ниттэн, төбө, ис ыарыһы-ларын, сэмэһтэ суох бу-лууттан, сүрэх өлөхсү-бүүтүттэн садаланар. Ар-дыгар сөтөлтөн уонна мурун буоланииттэн са-даланыан эмие сөп. Киһи синуук туруктаһыта 3—7 күн садаланар. Ол кэн-ниттэн ыарыы ордук бо-ло көстүүтэ—саһары—сидлэн барар. Вастаан харах, онтон тири саһа-раллар. Ол эрээри ыа-рыһа саһары мэлдьи аргыһаһар буолбатах. Ол ордук оғолорго сы-һааннаах. Онук түбөл-түтүгүр таба диагноһы туруорууга лабораторнай

Симеоктарга: Норуоттар дорордохууларын монумента; «Ташкенттаагы тракторнай завод» производ-ственной холбоһук бөлөһүннөбүт бородууксуһатын алаары; «Шодлик» («Хөрүү») ырыа уонна үнүкү ансамбл Узбекистан столицата 2000 сааһын туолар юбилейыгар аһаан сага концертнай программаны бөлөһнээтэ.

А. Горюхин, В. Занько уонна В. Садчиков
фотолара. ССТА фотехрониката.

САҔАРАР ЫАРЫ

—Врач сүбэтэ—

чинчийинилэр көмөлөһө-лөр.

Саһарар ыарыы, до-руобуйада кутталлааһын таһынан, олус сыстыган-наах. Ыарыһыны көбү-төөччи киһи саһарыан ниргиз хаанга, убаһаска биһр буолар. Сутуллау кирдээх илин, ас, уу, иһит-хомуос, ооньбуур, тиис суунар щетка, олох-дыаһах онгон да атын тэ-риллэринэн бериллэр.

Ыарыы бастакы бөһи-лэрэ биллээттерин кыт-та, врачка көрдөрөр ула-хан суолталаах. Онук түбөлтүтүгүр атын дьон сутуллауларын сэрэтэр кыах үөскүүр. Ыалды-быт киһи квартирата, оғо сылдьыбыт учреж-денцета дезинфекцияла-ннар.

Ыарыһах балыһаада киллэриллибитин көннө, киһи чугас дьонноро 45

хонук устата эмч үлэһи-терин көтөһөн көрүүлэ-ригэр сылдьыахтаахтар. Онуоха хааны чинчийи-кордөрүүлэригэр улахан болгомто ууруллуохтаах. Балыһааттан тахсылыт ыарыһах 1—2 сылтан итэһиһэ суох кэмнэ кө-төһөн көрүүгэ ыһылыах-таах.

Аһылык рационутар эмие эт, ордук сибиннээ этэ, ыһааммыт ас кө-рүгүһэрэ, кус уонна хаас этэ, кэнсирбэ, эмие ба-лык, алкогольлаах утах-тар, шоколад суох бу-луохтаахтар. Арыһын, иһибэни 6 ый устата иһиллээ суохтаах.

Саһарар ыарыһыны сө-рөһингэ уопсай гигиени-ческой дыһааллар улахан суолталаахтар. Ол ыа-рыһыны көбүтөөччи тула-һыгар бас эйгэһэ уһунуук тулуйарынан быһаарыл-

Комментарий
колонкара

Американский марионетка мунгурданыыта

Эйэ Бүтүн аан дойду-тары Советтин быһаа-рыһынан бары дойдулар прогрессивнай обществен-ностара балаһан ыйын 4 күнүттэн 11 күнүгэр дьэ-ри Чили норуота фашист-ский диктатураны утары героническай охсуһууту кытары биһр санааланыы нэһилээгин ытталлар. Чилигэ Вашингтон тэрий-бит байыаннай пучкатын түмүгэр 1973 сыл балаһан ыйын 11 күнүгэр былаа-һы быһдыабыт Пиночет режимо быһылыктааһы-нын уон сылын устаты-гар дойдуга антидикта-торскай охсуһуу кэһинки көмүс курдук киһг да-һааһыһына уонна сы-тырхайа илигэ. Билигин диктатураны утары ра-бонд кылаас уонна бла-һынай аймах эрэ буол-болок дилигинэн нэһи-лиһиннэ бары арагалара түрэллэр, ону бу дьыл-кым ыйыттан садалаан-ий ахсын ыһытталар бы-рачыастааһын националь-най күннэрэ итэһитни-дрэхтик көрдөрөллөр. Ону бөл диктат амери-канскай маассабай ин-формация средстволара биллэргэ күһэлленилэр. Уон сыл былаһын туха-ры, диктэ Эй-би-си теле-компания, Пиночет ман-нык күүстээх уонна аһа-һас оппозицияга өссө тү-бөһэ илигэ. Кинини бы-лаһтан туоратары мо-дуйуу—бу чилиецтэр ба-һыйар үгүстөрүн модь-ууута.

Хааннаах диктатураны түһүрүргэ уонна кирби-кэмнээби киһг предста-вительстволаах нацио-нальнай собуһэһин пра-вительствотын тэрийэргэ дойдуга тариллибит демо-кратическай альянс—хараас политической ха-һааһа биһс бөдөн йыхсалаах бизс бөдөн чилийскэй партиялар бе-лэхтөрө эмие ыһырда.

Чилиецтэр уордайы-ларын уонна абаларын-ларын уонна кинилэр Пи-ночеттан итиһинэ киһи үөрдэриттэн быһаһарга биһэ быһаарыһыларын террору уонна күүһүлээ-һини, өлөрүүнү-өһөрүүнү уонна мунгуһаһыһы-сө-рөһүнү официальной политика таһымнар ыһыарбыт сага күөрэй-бит фашистар сидын бу-руйу оһорууларга эрэ үөс-көһүт буолбатах. Пино-чет режимо дойдуну то-лору экономикаһкай сата-рыһыны эмпэрэтигэр үтү-рүйдэ, хоргуууну, дыа-дайыһыны, үлэтэ суох бу-лууну мөлүүһөнүнэн чи-лиецтэр олохторун арах-сыһат аргыстарынан сирдо. Чуолан, үлэтэ суох буолуу үлэһирдөө-дүрүдөөх нэһилиһиннэ бу-түнүүтүн үс ыһымытан биһрин кэринин халта.

Пиночет күүһүлээһин мунутуурдук үлүнэри-либит аппаратыгар, бас-татан туран аһаан өттү-нэ 50—70 бырыһаанга тийэ элбэтиллибит сөби-лэһиллээх күүстэргэ, уонна Рейган админист-

раһытын өйөбүлүгэр эрэ тиргизирэр. Уон сыл аһа-раа өттүгэр АХШ Пино-чет режимоһу—эорукө-сүттэр итиһинэ экономи-ческой монкурууттар ре-жимоһун үөскөтүргэ кө-мөлөһүтэ, дикт суруйар «Нью-Йорк таймс», өһө-«Сэн этэр: биһиги өһө-һүмүтүн тохтотон ити түһүһүтүтүт политикат-тан уруок оһосторбуу-гар өссө аһары хойтуу-иликпит.

Ол эрээри Вашингтон-га, барытытан сыһы-таатаахха, бөһөлөһи мари-онеткаларыгар өһөлөһө-лөрүттөн аккаастанар са-далалара аһас да суох Рейган администрацията дикт биллэрэр эмие «Нью-Йорк таймс», түө-рөһнээбит режимо өйтүр сылга өссө 200 мөлүүһөн доллары биһрэр санаа-лаах.

Ити ыһаан бараһ чилийскэй норуот палата-рын салһана турар кыһа-лыны быһыһыларга даһана кинилэри Вашингтон кы-һаһыһылаах бөһөйдөһи-нэ даһаны норуот уорда-һыһытын бохсуохтара су-да Чили Коммунистиче-ская партиятын сайба-һыһаһыһыгар бөһиэтэ-митин курдук, Пиночет режимо норуоттан толору тыйан турар итиһинэ но-руот маассатын ыһааһы-һыттан түһнөһтэрэ мү-чүрүйдэ.

Н. ЧИГИРЬ,
ССТА ырыһааччыта.

ӨССӨ САЙДАН, НЭГЭЭН ИҢИЭ

—Хааччыһы эйгэтигэр—

Биһиги Сахабыт сирэ баламмыта. Оччолорго итинэн коммунальнай предприятиялар уонна тупсаран оһоруу комби-ната дьарыктанара. Ви-лигин Лена илин эһэри-нээһи оройуоннары хаһар Майада киһиннээх туспа тарилтэ дьарыктанар.

Оройуонмутугар ыал-ларга уонна тарилтэлэ-ргэ газовой биллэнтэлэри туруоруу 1976 сылтан са-

лар. Холбур, ууга эба-тар аһа киһи 30 мүнүүтэ устата оргуттаахха эрэ өлөр. Вастакы уонна эба-һээтэһинэй сэрэтэр дыа-һаһынан аһы бөлөһиннээх, аһаһа иһиннэ, таһырдыа, туулекка сылдьан бараһ иһинни мыйылаһаан суу-нуу буолар. Дьэһини иһчэ-һэй тирээһкэнэн сөтөн ыраастыһар ордук. Аһы бөлөһнээһин уонна хара-һыны гигиеническай бы-раабылаларын тутуһууга ураты болгомто уурул-луохтаах. Оргуйбатах ууну иһэр, биллэн турар, табыллыбат. Дьэһэ тут-тар ууну бэрэбиэркэлэм-мит эрэ буоллаһына ту-һаһыһылаахтаах.

Саһарар ыарыһыны сө-рөһингэ гаммаглобулин туһаныһылан сөп. Ону эмч үлэһиттэрэ аһыһы-лар.

Т. РОДИОНОВСКАЯ,
медицинскэй наука кандидата.
(Санитарнай сырдатыы КИИИ).

Газовой биллэнтэлэри туруортарга арай соло-вьестар уонна бахсылар ыһааммат курдуктар. Дьингэр нэһилиһиннэ бу өгөнөн туһанарыгар туох да мөһэй суох. Райгаһа сайаапка түһэриэххэ, би-литтэни олордуу (а. э. туочуканы киллэрин) иһин олохтоммут кээмэ-

Тыа сиригэр гаһы ту-һаныһы, бастатан туран, бөдөн фермаларга олох-тонуохтаах. Онуоха «Чу-рапчы» совхоз балаһча ылсан эрэр. Газовой би-линтэлэри ордук хамада-тык хатыһылар, хоптово-лор, одьулууннар ылат-таатылар. Аһардас Чу-рапчы селиһиннэһитигэр 568 ыал туруортаран абыран-ныбыт дэһэллэр. Оһон эройуон урдүнэн барыта 700-чөкө газовой туочука-лааһыт. Маныаха сле-сардар В. Н. Иванов уон-на С. С. Коркин кыһа-һыһыларын ууран, сыра-һаһан үлэһиллэр.

Газовой биллэнтэлэри туруортарга арай соло-вьестар уонна бахсылар ыһааммат курдуктар. Дьингэр нэһилиһиннэ бу өгөнөн туһанарыгар туох да мөһэй суох. Райгаһа сайаапка түһэриэххэ, би-литтэни олордуу (а. э. туочуканы киллэрин) иһин олохтоммут кээмэ-

Иһинэн харчытын төлүү-хэ уонна гаһа бүтүһүн аһсын баллону уларыт-тан иһиэххэ эрэ наада.

Гаһынан туһаныһыны кэнэһинтэ газовой туочу-калары олордор, көрө-һитэр слесардары балаһ-нээһин наада. Совхозтар хас отделение аһыһытан иһилини киһини кыһас бойдьоохтоох курска ыһ-тан үөрэттэриэхтөөх эти-лэр да, салалталара ону болломтолоругар ыһа-иликтэр. Оттон Райгаһа газовой туочука тарил-лэрин, газтаах баллонна-ры наадыһааччыларга тиздэргэ аналлаах тран-спора суох буолан эрэй-дөһөр. Маныаха олохтоох тарилтэлэр, совхозтар кө-мөлөрө, өйөбүллэрэ эрэ-һиллэр.

Оттон гаһынан өттү-нууга киһини киһиһи-тээһит саарбаһаламнат, көһкиллээх дьыһаа өссө сайдан, кэнээн иһиэ.

П. СЕДАЛИЦЕВ.

Редакторы солбуйааччы
С. Н. ЧИЧИГИНАРОВА.

Мэлдьэхси оһуоһа-тыгар быйылгы уорак дьыһыгар повар, клас-совщик, куукуна ра-бочаһа уонна тыйа-сууһааччы наадалар. Үлэһин баһалаһ-тар кэлэн эбэтэр 24-һи-те телефонунан иһи-тиэххитин сөп.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай 21-505.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКИЙ ЗАКАЗА 107.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.